

Doma laukums 8
Rīga, LV-1505
Tālr.: 67206691, 67206750
www.latvijasradio.lv
twitter.com/LatvijasRadio
facebook.com/LatvijasRadio

2021. gada 23. decembrī

Latvijas Valsts prezidentam **Egilam Levitam**

LR Saeimas priekšsēdētājai **Inārai Mūrniecei**

LR Ministru prezidentam **Krišjānim Kariņam**

LR Ministru kabinetam

Saeimas Sociālo un darba lietu komisijas priekšsēdētājam
Andrim Skridem

Saeimas Cilvēktiesību un sabiedrisko lietu komisijas priekšsēdētājam
Artusam Kaimiņam

Saeimas Tautsaimniecības, agrārās, vides un reģionālās politikas komisijas
priekšsēdētājam
Krišjānim Feldmanam

Saeimas Izglītības, kultūras un zinātnes komisijas priekšsēdētājam **Arvilam**
Ašeradenam

Saeimas Juridiskās komisijas priekšsēdētājam
Jurim Jurašam

Pašvaldību vadītājiem

SEPLP

NEPLP

Darba devēju konfederācijai

Latvijas Pašvaldību savienībai

Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kamerai

Latvijas Brīvo arodbiedrību savienībai

Latvijas izglītības vadītāju asociācijai

Atklātā vēstule par vides pieejamības nodrošināšanu Latvijā

Šī gada labdarības maratonā “Dod pieci!” izcelta vides pieejamības problemātika cilvēkiem ar funkcionāliem traucējumiem, aicinot sabiedrību ieraudzīt to cilvēku ikdienu, kas saskārušies ar redzes, dzirdes vai kustību traucējumiem. Sabiedriskie mediji atgādina par ikvienas personas tiesībām uz iespējami patstāvīgu dzīvi. Labklājības ministrijas publicētie dati liecina, ka Latvijā ar invaliditāti sadzīvo katrs desmitais jeb vairāk nekā 203 tūkstoši cilvēku, tostarp vismaz 36 tūkstošiem ir ierobežotas pārvietošanās spējas, gandrīz trīs tūkstošiem ir dzirdes traucējumi un

vairāk nekā 10 tūkstošiem – redzes traucējumi. Speciālisti norāda – patiesais skaits ir vēl lielāks. Piemēram, Latvijas vājdzirdīgo atbalsta asociācija Sadzirdi.lv uzsver, ka dzirdes traucējumi ir vismaz desmit reizes vairāk cilvēkiem. Ar funkcionāliem traucējumiem var saskarties ikviens, to skaitā arī seniori.

Lai mazinātu šķēršļus pilnvērtīgai dzīvei, prasām izpildīt šādus uzdevumus:

1. Normatīvajos aktos nostiprināt standartu LVS CEN/TR 17621:2021 “Apbūvētas vides pieejamība un izmantojamība. Tehnisko raksturlielumu, kritēriji un specifikācijas” un LVS EN 17210:2021 L “Apbūvētas vides pieejamība un izmantojamība. Funkcionālās prasības” prasības un izpildīt tās pēc būtības.
2. Noteikt kontrolējošo iestādi, kas uzrauga vides pieejamības normu ievērošanu un pieprasa atbildību par normu pārkāpumiem.
3. Normatīvajos aktos nostiprināt nepieciešamību saņemt vides pieejamības eksperta saskaņojumu jebkura publiskās infrastruktūras objekta nodošanai ekspluatācijā.
4. Izstrādāt kārtību, kādā tiek nodrošināta vides pieejamība vēsturiskajā apbūvē.
5. Cilvēkiem ar redzes, dzirdes, kustību un citiem traucējumiem (piemēram, runas traucējumiem) nodrošināt:
 1. visu valsts un pašvaldību iestāžu pieejamību līdz 2025. gadam;
 2. visu izglītības iestāžu pieejamību līdz 2024. gadam;
 3. visu veselības aprūpes iestāžu pieejamību līdz 2023. gadam;
 4. vienlīdzīgu pieejamību tiesai (tai skaitā, infrastruktūru, informāciju, atbilstošu juridisko palīdzību, atbilstošu tiesvedības procesa tempu, iespēju ierasties ar atbalsta personu) līdz 2025.gadam.
 5. vēlēšanu procesa pieejamību;
 6. līdz 2025. gadam nodrošināt dzirdes cilpas visās izglītības, valsts un pašvaldību iestādēs.
6. Uzraudzīt vides pieejamības prasību izpildi arī turpmāk.
7. Iekļaut invaliditātes, vides un infomācijas pieejamības jautājumus visās augstākās izglītības programmās, atbilstoši to specifikai.
8. Nodrošināt iekļaujošu izglītību pirmskolas izglītības iestādēs, vispārizglītojošajās skolās, profesionālas izglītības un augstākās izglītības iestādēs (to skaitā, palielinot uzņemamo bērnu skaitu vispārizglītojošās skolas klasē un nodrošinot reālu praktisku iemaņu gūšanu pedagogiem darbā ar bērniem, kuriem ir speciālas vajadzības).
9. Izveidot atbalstītā darba sistēmu, kas palīdzētu cilvēkiem ar intelektuālās attīstības traucējumiem iesaistīties nodarbinātībā.
10. Līdz 2022. gada rudenim noteikt obligāto sociālo pakalpojumu minimumu, kas jānodrošina valstij un pašvaldībām, izveidojot pakalpojumu grozu, kuru iespējams pielāgot individualizēti katra cilvēka vajadzībām.
11. Izstrādāt visās pašvaldībās vienotu, iedzīvotājam saprotamu un taisnīgu līdzmaksājuma sistēmu uzbrauktuvju un kāpņutelpu pacelāju ierīkošanai. Nodrošināt iespēju šo pašvaldības palīdzību saņemt vairāk nekā vienu reizi (cilvēks var pārcelties uz citu dzīvesvietu, var mainīties veselības stāvoklis, un ir nepieciešams saņemt atbalstu vēlreiz). Izstrādāt un īstenot rīcības plānu rindu samazināšanai.
12. Nodrošināt (tai skaitā palielinot finansējumu) valsts apmaksātus un cilvēku vajadzībām atbilstošus tehniskos palīgīdzekļus (tai skaitā un ne tikai):
 1. individuālajām vajadzībām atbilstošus ratiņkrēslus un citas pārvietošanās ierīces;
 2. pozicionēšanas (sēdēšanas) sistēmas ratiņkrēslu lietotājiem;
 3. ortozes;
 4. palīgīdzekļus cilvēka pārvietošanai iekštelpās;
 5. pacelāju mājoklī vai citu risinājumu, kas nodrošina neatkarīgu un patstāvīgu pārvietošanos;
 6. pārvietojamus pandusus;

7. dzirdes aparātu, kaula vadīšanas dzirdes aparātu un kohleāro implantu uzturēšanu gan bērniem, gan pieaugušajiem (baterijas, uzlādes ierīces, procesora daļas remontu un maiņu, savienojuma kabeļa maiņu);
 8. mūsdienīgus komunikatorus cilvēkiem ar intelektuālo invaliditāti.
13. Nodrošināt asistenta pakalpojuma pieejamību:
1. visiem neredzīgiem un vājredzīgiem cilvēkiem (arī tiem, kuri nestrādā, nemācās, kuriem nav brīvprātīgo līgumu, kuri nav valdes locekļi un nenodarbojas ar paraolimpisko sportu);
 2. izstrādāt novērtēšanas instrumentu asistenta pakalpojuma saņemšanai, kas ir derīgs arī cilvēkiem ar redzes invaliditāti;
 3. palielināt asistentu atalgojumu;
 4. nodrošināt apmaksāta asistenta vai atbalsta personas palīdzību izglītības procesa laikā bērniem un jauniešiem, kuri sarunājas balsī un izmanto dzirdes aparātu vai implantu un dzirdes traucējumiem.
14. Turpināt servisa suņu iegādi un apmācību par valsts līdzekļiem. Apmaksāt arī servisa suņu uzturēšanu un veterināros pakalpojumus.
15. Palielināt zīmju valodas tulka pakalpojumu pieejamību:
1. līdz 2023. gadam palielināt valsts apmaksāta zīmju valodas tulka stundu skaitu, tai skaitā macībām;
 2. vienkāršot pieteikšanos zīmju tulka pakalpojuma saņemšanai.
16. Nodrošināt informācijas pieejamību sabiedriskajā televīzijā un medijos:
1. subtitrus sabiedriskajā televīzijā un medijos;
 2. palielināt zīmju valodā tulkotās informācijas īpatsvaru sabiedriskajā televīzijā;
 3. nodrošināt informācijas pieejamību vienkāršā valodā sabiedriskajā radio.
17. Noteikt minimālo standartu kultūras iestāžu pieejamībai arī cilvēkiem ar redzes un dzirdes traucējumiem, tai skaitā, obligātu titrēšanas iekārtu izmantošanu izrādēs teātros, kuri saņem valsts vai pašvaldības finansējumu.
18. Nodrošināt iespēju mācīties zīmju valodu bez maksas ikvienam. Palielināt mācību materiālu skaitu zīmju valodā.
19. Radīt atbalsta programmu literatūras tulkošanai zīmju valodā un ‘viegli lasīt’ valodā.
20. Nodrošināt plašākas iespējas iegūt autovadītāja apliecību cilvēkiem ar kustību un dzirdes traucējumiem, kā arī pielāgot personīgo transportlīdzekli.

Līdz 2022. gada 1. martam gaidīsim atbildi jūsu kompetences robežās – ar potenciālo plānu, risinājumiem un to izpildes termiņiem.

Lai šo jautājumu risinātu iespējami ātrāk, aicinām jautājuma virzību uzticēt konkrētai Saeimas komisijai vai izveidot speciālu darba grupu, tās sastāvā iekļaujot visas iesaistītās puses – nevalstiskās organizācijas, pārstāvjus no Saeimas komisijām un atbildīgajām ministrijām.

Toms Grēviņš

**Rūta
Dimanta**

Ivars Balodis

**Dagnija
Neimane-
Vēvere**

LR5-Pieci.lv radošais
direktors un „Dod pieci!”
idejas autors

Ziedot.lv
vadītāja

Invalīdu un viņu draugu
apvienības „Apeironi” valdes
priekšsēdētājs

LTV ZD
atbildīgā
redaktore